

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 774/2024
03.04.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Благоје Тимотијевић, адвокат из ..., против туженог АД ЕПС Београд, Огранак РБ „Колубара“ Лазаревац, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 5227/23 од 06.12.2023. године, у седници одржаној 03.04.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 5227/23 од 06.12.2023. године, тако што се **ОДБИЈА**, као неоснована жалба туженог и потврђује пресуда Основног суда у Лазаревцу П1 252/22 од 06.10.2023. године и **одбија се** захтев туженог за накнаду трошкова парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиоцу на име трошкова ревизијског поступка исплати 101.936,48 динара, у року од 15 дана од дана пријема пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Лазаревцу П1 252/22 од 06.10.2023. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев и обавезан тужени да тужиоцу, на име мање исплаћене зараде по основу сменског рада за период јули 2019. године – април 2023. године исплати појединачно одређене месечне износе са законском затезном каматом од доспелости сваког износа па до исплате и на име накнаде штете због мање исплаћене накнаде зараде за време коришћења годишњег одмора за 2020., 2021. и 2022. годину, износе наведене у изреци са припадајућом каматом, као и да за тужиоца за ове износе уплати надлежном Републичком фонду за ПИО запослених доприносе за обавезно пензијско и инвалидско осигурање по стопама и основицама које важе на дан уплате. Обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 5227/23 од 06.12.2023. године, преиначена је првостепена пресуда и одбијен, као неоснован тужбени захтев тужиоца у целисти. Тужилац је обавезан да туженом накнади трошкове парничног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ 72/11...18/20), па је нашао да је ревизија тужиоца основана.

У поступку није учињена битна повреда одредба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је у радном односу код туженог на неодређено време и у утуженом периоду обављао је рад тако што је сваки други дан радио у времену од 07,00 до 19,00 часова, односно сваки други дан је радио по 12 часова. Организација рада код туженог је таква да запослени мењају друге запослене на истом радном месту сваког другог дана, с тим што један дан раде од 07,00 до 19,00 часова, а други дан им је пауза и тако се радници смењују, а циклус редовно понавља. За рад обављен у сменама тужени тужиоцу није исплатио увећану зараду за 8,9% од основне зараде прописан одредбом члана 38. Посебног колективног уговора за „Електропривреду Србије“, нити је приликом исплате накнаде зараде за време коришћења годишњег одмора у обрачун узео и део увећане зараде која тужиоцу припада по основу сменског рада. Висина потраживања на име мање исплаћене зараде по основу сменског рада и накнаде зараде за време коришћење одмора утврђена је оценом налаза и мишљења судског вештака.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да је тужилац радећи по напред описаном моделу остварио сменски рад и усвојио је тужбени захтев за исплату увећане зараде по том основу, као и тужбени захтев за исплату на име накнаде штете због мање исплаћене накнаде зараде за време коришћења годишњег одмора, са припадајућим доприносима.

По оцени другостепеног суда, рад тужиоца није сменски рад, због чега он нема право на исплату увећане зараде по том основу нити му је причињена штета приликом обрачуна накнаде зараде за време коришћења годишњег одмора у утуженом периоду, због чега је преиначио првостепену одлуку и одбио тужбени захтев.

Становиште другостепеног суда није правилно.

Законом о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05...95/18) у члану 63. прописано је да је рад у сменама организација рада код послодавца према којој се запослени на истим пословима смењују према утврђеном распореду, при чему измена смена може да буде континуирана или са прекидима током одређеног периода дана или недеља (став 1), да запослени који ради у сменама је запослени који код послодавца код кога је рад организован у сменама у току месеца посао обавља у различитим сменама најмање трећину свог радног времена (став 2). Одредбом члана 108. став 4. истог закона прописано је да општим актом и уговором о раду могу да се утврде и други случајеви у којима запослени има право на увећану зараду, као што је увећање зараде по основу рада у сменама, а чланом 114. став 1. да запослени има право на накнаду зараде у висини просечне зараде у претходних дванаест месеци у складу са

општим актом и уговором о раду, за време одсуствовања са рада за дане коришћења годишњег одмора.

Посебним колективним уговором за Електропривреду Србије („Службени гласник РС“, бр. 15/15, 38/18) у члану 7. став 2. тачка 2. прописано је да послодавац доноси одлуку о распореду, почетку и завршетку радног времена, полазећи од следећег: на радним местима где процес рада траје непрекидно, рад се организује у сменама, при чему се под сменским радом подразумева рад у две (по 12 сати) или више смена (по 6 или 8 сати) у току радног дана када на истим средствима за рад, раде наизменично најмање два запослена, или две групе запослених, при чему измена смена може бити континуирана или са прекидима током одређеног периода дана или недеља, док је одредбом члана 38. став 1. тачка 4. прописано да се основна зарада запосленог увећава за рад у сменама за 8,9%.

Према директиви Европске уније 2003/88 – ЕС сменски рад је дефинисан као начин организације рада у коме радници мењају једни друге на истом радном месту у складу са одређеним обрасцем, укључујући и образац ротирања, који може бити непрекидан или са прекидима (континуиран или дисконтинуиран), изискујући потребу да радник ради у различито време током одређеног периода дању или ноћу, а турнус се у свом језичком значењу изједначава са сменским радом (per turnum, по реду, редом). Директива Европске уније није извор права али њена садржина помаже у тумачењу појма сменског рада који наши закони не садрже.

Имајући у виду утврђене чињенице да тужени тужиоцу није извршио увећање зараде према наведеним законским одредбама и одредбама Колективног уговора које су важиле у спорном периоду, да је тужилац у утуженом периоду радио по моделу радног времена 12 (рад) – 36 (одмор) – 12 (рад), Врховни суд налази да је првостепени суд правилно усвојио тужбени захтев и обавезао туженог на исплату тражене разлике у заради по основу сменског рада и на исплату на име накнаде штете због мање исплаћене накнаде зараде за време коришћења годишњег одмора, са припадајућим доприносима. По оцени Врховног суда, када се запослени на истом послу смењују према унапред утврђеном редоследу, ради се о сменском раду. Наиме, рад у сменама је рад који се непрекидно или са прекидима ради у најмање 2 смене, било дневне или ноћне, односно таква организација рада у коме радници мењају једни друге на истом радном месту у складу са одређеним обрасцем, укључујући образац ротирања, који може бити непрекидан или са прекидима у различито време током одређеног периода дана или ноћи. Како је у конкретном случају код оваквог режима рада постојао континуитет, те имајући у виду и чињеницу да је сменски рад признат у општем акту тужене (Посебни колективни уговор за Електропривреду Србије), што указује између осталог да рад са наведеним моделом радног времена представља сменски рад, то је по оцени Врховног суда правилан закључак првостепеног суда да тужилац, у смислу одредбе члана 108. став 4. Закона о раду и члана 38. став 1. тачка 4. Посебног колективног уговора за Електропривреду Србије, има право на увећану зараду у висини утврђеној општим актом и уговором о раду и право на новчану накнаду за време коришћења годишњег одмора у смислу одредбе члана 114. став 1. Закона о раду, у утуженом периоду, као и право на уплату доприноса за обавезно пензијско и инвалидско осигурање Републичком Фонду за ПИО.

Како је преиначена другостепена пресуда и одбијена жалба туженог, то је потврђена и одлука о трошковима првостепеног поступка и одбијен захтев туженог да се обавезе тужилац да му накнади трошкове парничног поступка.

Имајући у виду наведено, Врховни суд је на основу члана 416. став 1. Закона о парничном поступку одлучио као у ставу првом изреке.

Тужилац је успео у поступку по ревизији, па му на основу чланова 153, 154. и 163. став 2. Закона о парничном поступку, припадају и опредељени трошкови овог поступка, у износу од динара, који обухватају трошкове на име састава ревизије 27.000,00 динара према Адвокатској тарифи важећој у време предузимања парничних радњи, као и на име судских такси за ревизију 29.758,23 динара и ревизијску одлуку 44.638,25 динара, према важећој Таксеној тарифи.

На основу члана 165. став 2. Закона о парничном поступку, Врховни суд је одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Јелица Бојанић Керкез,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић